

Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה לשבת ויקרא תש"ע מאת הרב דוד אברהם ספקטור
לכבוד בר המצוה צבי רובלין ובנושא:

נקיון פסח בבית ובנפש

שבת שלום וברכת מזל טוב לבר המצוה צבי רובלין, וכן לדרשן של המנין הראשון, אבי הבן, לארי, ולחפצי ולהוריה לסבא אהרון וסבתא ציפורה פאוסט ולסבתא סנדי, אמו של לארי ולכל המשפחה.

צבי אתה נכנס היום לספר הגינוס כבר מצוה שקורא פעמיים את אותה פרשה ופעמיים שומע דרשה. צבי יש לך ראש מתמטי, הלוואי כמו הגאון מוילנא שספרו הראשון היה החוט המשולש על מתמטיקה וקבלת על זה במקום הראשון ציון לשבח. פרשת ויקרא שקראת מלאה במתמטיקה של קרבנות. בפרשה מסופר על חמשה סוגי קרבן מנחה ומוסבר בספר החינוך (מצוה קטז) שיש סך הכל 12 סוגי קרבן מנחה, שלושה מהם נחשבים קרבן ציבור, כעומר בפסח או שתי הלחם בחג שבועות ולחם הפנים בכל שבת. והשאר 9 הם קרבנות יחיד, כמו מנחת חוטא, מנחת סוטה, מנחת חינוך שמקריב הכהן כשנכנס לעבודה במקדש. המיוחד בקרבן מנחה הוא שזה קרבן צמחי, שבא מקמח חיטה או שעורה ולא קרבן שבא מבעלי חיים. כל קרבנות מנחה נעשו ממצה. רק קרבן-מנחה שמביאים בחג שבועות עשוי משתי לחם, מחמץ ולכן "אל מזבח לא היו עולים". רק מנחות של מצה עולים למזבח. עליה למזבח מבטאת קרבת אלוקים. קרבן הוא מלשון להתקרב אל ה'. המצה היא דוגמה לזה. אין כאן ניפוח האגו האישי של האדם. המצה לא מתנפחת כמו הלחם שמגביה את עצמו. כשאדם הוא נקי מכל חמץ, מכל גאווה וכעס, הוא יכול באמת להתקרב אל ה'. כך היה מתפלל ר' אלכסנדר (כמובא במסכת ברכות יז): "רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב? שאור שבעיסה (החמץ) ושעבוד מלכיות". השאור הם השמרים שמוסיפים לעיסה, לבצק של קמח ומים והשמרים הם גורמים לבצק לתפוח ולהתרומם. לולי השמרים, השאור, הלחם היה יוצא נמוך כמו מצה. ומפרש רש"י מהו שאור שבעיסה: "יצר הרע שבלבנו, המחמיצנו". זאת אומרת היצר הרע הוא כמו שאור, כמו שמרים שמחמיץ את העיסה שמתפחה את העיסה יותר ממצבו הרגיל, כך לבו של האדם נעשה גבוה, הוא נעשה גאותן עם אגו מנופח. וכך מפרש מהרש"א את דבריו: "כותב הרמב"ם (בשמונה פרקים) שיש לאדם לילך במידותיו ובמעשיו בדרך המיצוע (הממוצע). והנה היצר הרע מסית שילך האדם בקצה האחד במותר (במיותר) לו, כגון להתגאות... ועל כן מדמה לו לשאור שבעיסה, שמגביה את העיסה ועושה אותה יותר מכמות שהיתה". לכן לקראת פסח, חג החירות אנו טורחים לנקות את הבית ואת עצמנו מכל סוגי חמץ ובפרט ממידות רעות כמו גאווה וכעס. מובא בתלמוד הירושלמי (פסחים פרק י', הלכה ד): "בן רשע מהו אומר? 'מה העבודה הזאת לכם' (שמות יג), מה הטורח הזה שאתם מטריחים עלינו בכל שנה ושנה". ומפרש הקרבן העדה שם בדעת הבן הרשע: "כאילו לא ניתנו המצות אלא ליגע בני אדם והרי זה רשע גמור, שמצות ה' נתונות לטובת בני אדם". נכון שלנקות לפני פסח את הבית מחמץ זה טורח, זו עבודה, אבל אנחנו לא מתלוננים כמו הבן הרשע על נקיון פסח: 'מה העבודה הזאת לכם', אלא עלינו להשתדל להיות כשאר הבנים ששמחים במצוות ה' שנתונות לטובת בני אדם, להסיר את החמץ גם מלבנו. זה לא הולך אוטומטי. זה הזמן לעבוד על המידות, על העין הטובה כלפי שאר בני הבית שאולי פחות עוזרים מהצפי, וסבלנות כלפי הילדים וגם כלפי הבעל שכל פעם מחדש מכלכלים את המקום שרק לפני דקה ניקיתי לפסח. אם לא נהיה כבן החכם, לפחות נשתדל להיות כבן התם וכבן שאינו יודע לשאול ואינו יודע לכעוס ולהתעצבן. לקראת פסח לא נחשוב רק על עצמנו אלא גם על אלה שאין להם אפשרות לקנות את המצות ושאר מצרכי החג. מסופר על הרב הצדיק ר' צבי הירש מליסקא, שהיה אומר: "הרבנים קודם הפסח טורחים - בדרשות שבת הגדול - ליישב דברי הרמב"ם שלא תהיה שום סתירה בדבריו. אבל אני מיישב את הרמב"ם בפועל ידי: הרמב"ם פוסק להלכה הדין של "בערב תאכלו מצות" וכן הוא פוסק גם כן להלכה הלאו של "לא תגנוב". לעניים יש לפעמים "סתירה" גדולה בין שני פסקי הרמב"ם אלה... אבל כי יבוא העני אלי, הרי אני מתרץ את הרמב"ם יפה יפה, שלא תהיה שום סתירה ביניהם (וניתן לו קמחא דפסחא)... וזוהי הדרשה שלי לשבת הגדול". השנה יש הרבה נזקקים ומצוה להכפיל את התרומה לקמחא דפסחא לועדת צדקה של בית הכנסת ולשאר הגופים והיחידים שמתעסקים במצוה רבה זו, כדי שפסח יהיה גם כשר וגם שמח לכל אחד ואחת. צבי אתה נכנס כבר מצוה לערבות של כלל ישראל. לך זה לא חדש. אתה תמיד עוזר בבית בהרמת דברים כבדים, בשטיפת כלים ובשאר המצוות שאמה שמחה בהן. אחד מהתפקידים המיוחדים שלך בבית הוא להחליף את הנורות. להוסיף אור חדש על ציון. וזו המשמעות של היום הזה. אחרי שאבא אמר 'ברוך שפטרני', עליך להוסיף נורות, נר מצוה ותורה אור ואני מברך אותך שתמיד תקיים אותם בשמחה ובטוב לבב. בשם הקהילה אני רוצה למסור לך ספר זה.